

เทศน์เช้า วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลามันขาดแคลนมันขาดแคลนนะ เวลาขาดแคลนเรื่องทางร่างกาย ทางปัจจัย ๔ ยังเจอ
งานกันได้ ความเจองานกันในปัจจัย ๔ ความเป็นอยู่อาศัย เห็นไหม แต่ความขาดแคลนของใจ
เวลามันขาดแคลนขนาดไหน มันจะเจองานกันอย่างไร เวลามันทุกข์ใจทุกข์ใจมาก เราพยายาม
เรื่องความทุกข์ใจ เราถึงว่าเรื่องอาหารปัจจัย ๔ นั้นมันเป็นเรื่องของโลกเขา ถ้าเรื่องของหัวใจ มัน
เป็นเรื่องของการแสวงหา

การแสวงหานะ ทุกคนต้องแสวงหาช่วยเหลือตัวเอง ถ้าไม่ช่วยเหลือตัวเอง ทุกคนใครจะ
แก้ไขใจของเราได้ ไม่มีใครแก้ไขใจของเราได้ พ่อแม่เลี้ยงลูกได้เลี้ยงแต่ร่างกาย เห็นไหม เวลาลูก
มันต้องการ มันคืนของมันไปตามประสาของมัน เราไม่สามารถที่จะไปควบคุมเขาได้ นี่ใจมันเป็น
อย่างนั้น

ถ้าใครสามารถรักษาใจของตัวเอง ใจถึงต้องพยายามหาอาหารใจให้ตัวเอง นี่ธรรมะเป็น
เครื่องให้ใจได้เต็มกินใจ ถ้าใจได้เต็มกินใจ ได้เอาธรรมะเป็นที่อาศัย ใจนี้จะพออาศัยได้ ถ้าใจไม่มีที่
อาศัย ใจจะเร่าร้อนมาก ความเร่าร้อนของใจ ความทุกข์ของใจ มันจะขับไล่ไป แล้วไม่ใช่ขับไล่ไป
ปัจจุบันนะ ในปัจจุบัน ไปเบื้องหน้า เห็นไหม ถ้าวันนี้ดี พรุ่งนี้ก็ดี ถ้าวันนี้ไม่ดี พรุ่งนี้ก็ไม่ดี วัน
ไหนก็ไม่ดี ถ้าวันนี้เดือดร้อน ทุกวันก็ต้องเดือดร้อน

แต่ถ้าปัจจุบันนี้ดี เห็นไหม เครื่องอยู่อาศัย ถ้าใจมันดีในวันนี้ ทุกวัน วันพรุ่งนี้ วันมะรืนนี้
คือว่าตั้งแต่ชาติปัจจุบันนี้ถ้าเราทำคุณงามความดี ชาติต่อไปมันก็จะดี ชาติต่อไปแล้วชาติต่อไปๆ
ถึงที่สุดแล้วจนภพชาติไม่มีในหัวใจ นั่นเป็นที่พยายามดัดแปลงใจของตน เพราะใจดวงนี้ไปเกิด

ตัวใจไปเกิด ตัวใจเป็นทุกข์ ตัวใจมันแสวงหาตลอดไป มันแสวงหา มันอยู่ในร่างกาย เวลา
มันทุกข์ยากมันทุกข์ยาก ๒ ชั้น ๒ ชั้นเพราะว่าเราแสวงหาเรื่องของความเป็นอยู่ ปัจจัย ๔ เครื่อง
อาศัย มันแสวงหาแล้วถ้าคนทุกข์คนยาก คนไม่ได้สร้างบุญกุศลมา มันจะไม่สมความปรารถนา

มันจะพลัดพรากไป มันจะหลุดออกไปจากความต้องการของเรา เราต้องการเราแสวงหาขนาดไหน มันจะไม่สมความปรารถนาของเรา มันทุกข์ว่าร่างกายก็ทุกข์อยู่แล้ว ๒ ชั้นคือว่าร่างกายมันก็ต้องทุกข์ยากไปประสาที่ว่ามันขาดแคลน หัวใจก็ต้องคืนรนไป

แต่ถ้ามีกรรมในหัวใจนะ พระอรหันต์ในพุทธกาล เห็นไหม เป็นพระอรหันต์แต่ไม่เคยฉันทเข้าอิมเลนนะ เป็นลูกศิษย์พระสารีบุตร เขาไม่ได้สร้างเรื่องปัจจัย ๔ ของเขาไว้ แต่เขาสร้างเรื่องของหัวใจของเขาไว้ เขาก็ทุกข์ร้อนแต่เรื่องของการขาดแคลนไป แต่หัวใจเขาอิมเต็ม ถ้าหัวใจอิมเต็มนี้มันทุกข์ชั้นเดียว ทุกข์ชั้นเดียวคือการขาดแคลนไป การขาดแคลนของร่างกาย การขาดแคลนของปัจจัย ๔ แต่ก็ทำใจของเราได้

แต่เรามันทุกข์ ๒ ชั้น เพราะว่าร่างกายเราก็ตขาดแคลน ในหัวใจเราก็ตขาดแคลน นี่บุญกุศลสร้างสร้างสมตรงนี้ บุญกุศลเพื่อบุญกุศลนะ ความเป็นบุญกุศล บุญกุศลเพื่อให้มันสมความปรารถนาไง คนใดสร้างสมมา ถ้าไม่ได้ทำมา มันจะไม่ได้ถึงความสมหวัง ถ้าเราไม่ได้สร้างของเรามา ถ้าเราสร้างของเรามา มันจะต้องสมหวังตามความปรารถนาของเรา เพราะเราสร้างสมของเรามา แต่ความสร้างสมของเรามา สร้างสมเรื่องปัจจัย ๔ เรื่องบุญกุศล มันก็เป็นอย่างนั้น

แต่เรื่องการสร้างสมมาขนาดไหน จะไม่มีทางถมหัวใจให้เต็มได้เลย กิเลสนี้บกพร่องโดยธรรมชาติของมัน สิ่งที่บกพร่องไปตามธรรมชาติของมัน จะหาสิ่งใดให้เต็ม ความหาว่าจะถมหัวใจให้เต็ม ถึงว่าสมความปรารถนาแล้วมันก็ยังอยากตลอดไป สมความปรารถนาในเรื่องของบุญกุศล สมความปรารถนาแล้วมันเคยอิมพอไหม?

ถ้าเคยอิมพอ คนที่มั่งมีศรีสุข เขาต้องมีความสุขของเขา ความสุขของเขาคือความสุขเรื่องการหาปัจจัย ๔ นี่ไม่ขาดแคลน อันนั้นเป็นความสมความสุขของเขาในเรื่องของโลกเขา แต่หัวใจของเขาก็ทุกข์ เห็นไหม ทุกข์เหมือนกันหมด ถ้ามีเรื่องใจที่มันขาดแคลน มีกิเลสอยู่มันต้องทุกข์

มันถึงต้องพยายามศึกษาธรรมไง ศึกษาธรรมเพื่อปฏิบัติธรรม เพื่อจะให้เราหยุดทุกข์ของเราให้ได้ ถ้าหยุดทุกข์ของเราได้ มันจะมีความสุขขึ้นมา หยุดได้มากก็ไม่ทุกข์มาก หยุดได้ขนาดไหนจนถึงที่สุดแล้ว หยุดจนเรื่องของทุกข์นะ ภพชาติในหัวใจสิ้นไปในหัวใจ สิ้นไปในหัวใจได้หมดสิ้นไปได้

มันถึงสิ่งที่ว่ามันเป็นนามธรรมที่เราไม่สามารถจับต้องสิ่งนี้ได้ มันถึงเป็นความลึกลับสงสัยนะ มรรคผลมีหรือเปล่า การประพฤติปฏิบัติของเราจะสมความปรารถนาไหม นี่ความลึกลับสงสัย มันขาดแคลนตั้งแต่เริ่มต้น มันบกพร่องตั้งแต่เราจะเริ่มปฏิบัติ เราจะประพฤติปฏิบัติเพื่อให้มันอึดเต็ม แต่มันก็ลึกลับสงสัย แล้วก็ปฏิบัติของเราไปตามประสาความลึกลับสงสัย แต่มันก็ต้องทำของเราไปตามประสาอย่างนี้เพราะเรามีกิเลสอยู่

สิ่งที่ยังนั้นแล้วเราศึกษามา พยายามตัดแปลงขึ้นมา ความเชื่อเรานี้ ศรัทธามันมีเกิดดับเห็นใหม่ มีศรัทธาแล้วมีอจลศรัทธา ศรัทธาความเชื่อของเราเพราะเชื่อของเรายังคลอนแคลน ยังมีความลึกลับสงสัยอยู่ อจลศรัทธาขึ้นมาตั้งแต่กัลยาณปุถุชน มันมีความสงบของใจ เริ่มมีความสงบของใจจะมีความแปลกใจนะว่าสิ่งนี้มันสงบได้อย่างไร? สิ่งนี้เป็นไปได้ได้อย่างไร? มันเริ่มว่าน่าจะมีจริง

แล้วยิ่งถ้าพิจารณาไปจนแยกแยะธาตุขั้นนี้ได้ อจลศรัทธาเกิดตรงนี้เพราะ! เพราะธรรมเกิดจากใจ ธรรมเกิดจากของเราเอง เรามีธรรมในหัวใจของเราเอง อจลศรัทธาเกิดจากตรงนี้ แล้วมันจะเป็นไปของเราได้ ความลึกลับสงสัยมันจะเริ่มอ่อนลงไปๆ แต่มันก็สงสัยไปข้างหน้า ข้างหน้ามีความสงสัยไปตลอด

จนถึงที่สุด มรรคหยาบ มรรคกลาง มรรคละเอียด มันเป็นแบบนี้ มรรคหยาบๆ คือมรรคเริ่มทำความเพียร มรรคอย่างกลางคือจันทมยปัญญา เห็นใหม่ มรรคอย่างกลางเกิดขึ้นมา มรรคอย่างละเอียดจะเกิดขึ้นไป ความที่ว่าเราต้องปล่อยวางความหยาบ ความกลาง ความละเอียดขึ้นมา แล้วมันจะเจริญเติบโตขึ้นไป มันพัฒนาขึ้นไปเรื่องของใจ

การสร้างสมของใจ ชำระกิเลสชำระด้วยการประพฤติปฏิบัติของเรา นี่เป็นเรื่องของใจ ถ้าใจขาดแคลนมันก็มีความทุกข์ ร่างกายขาดแคลนก็มีความทุกข์ แต่ถ้ามีใจสมหวังขึ้นมา มันจะมีความสุขของเรา แล้วจะขาดแคลนเรื่องของปัจจัย ๔ บ้าง มันเป็นกาลเป็นเวลา ผู้ที่สร้างสมมามันจะเป็นสภาวะอย่างนั้น

ใจเห็นธรรม ผู้เห็นธรรมนะ สรรพสิ่งนี้เป็นอนิจจังทั้งหมดเลย การพึ่งพาอาศัยกันอยู่ระหว่างเราพึ่งพาอาศัย พ่อแม่ต้องพลัดพรากจากลูกไปตลอดเวลา ถ้าถึงที่สุดแล้วก็ต้องตายไปทุกๆ อย่างในโลกนี่เป็นการอิงกัน เป็นการพึ่งพาอาศัยกันชั่วคราว นี่เหมือนกัน ปัจจัย ๔ นั้นถ้าเรามีอาศัย เราก็อาศัย ถ้าไม่มีอาศัย เราก็ทนของเราได้

การฝึกฝน เห็นใหม่ การประพฤติปฏิบัติ ชุติคุณเพื่อขัดเกลาใจ ถ้าใจมันได้ขัดเกลาขึ้นมา มันจะทนสภาวะสิ่งนี้ได้ มันจะไม่ตื่นเต้นไปกับเขา มันเห็นสภาวะเป็นการฟังส่วนใหญ่ ฟังพาอาศัยนี้มันเป็นสมมุติ สิ่งที่สมมุติฟังพาอาศัยกันไปชั่วคราวแล้วก็ต้องปล่อยวางกันไป ปล่อยวางกันไป.. ถึงที่สุดแล้วมันสลัดทิ้งไปนะ

ใจถ้ามีธรรมในหัวใจ มันไม่ต้องฟังพาอาศัยสิ่งใด มันจะไม่เป็นอนิจจัง มันจะเป็นนิจจังมันก็เป็นอิตตาขึ้นมา มันมีสภาวะความเป็นอยู่ของมัน มันเข้าใจสภาวะอย่างนั้น นั่นใจอิมเต็มอิมเต็มขนาดนั้น ปล่อยวางทุกอย่างได้หมดเลย

ย้อนกลับเข้ามาถึงเป็นอิสระของตัวเอง แล้วทำลายหัวใจของตัวเองทั้งหมด ทำลายสิ่งทั้งหลายของตัวเองทั้งหมด ทำลายสิ่งที่ว่ามันเป็นภวาสวะ เป็นที่ตั้งสิ่งต่างๆ ทำลายหมดแล้ว มันพ้นไปจากความที่ว่าเป็นอนิจจัง มันเป็นวิมุตติ มันไม่เป็นอยู่ในวงของสมมุติ สิ่งทีในวงของสมมุตินี้มันเป็นอนิจจังทั้งหมด สิ่งทีฟังพาอาศัยนี้เป็นเครื่องดำเนิน

ถึงว่าเป็น สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา เป็นสิ่งจำเป็นมาก รถเรือที่อาศัยไป เราไปถึงเป้าหมายปลายทางนี่เป็นสิ่งทีสำคัญมาก เป็นสิ่งทีต้องแสวงหาขึ้นมาเพื่อจะให้เราเดินไปถึงทางได้ แล้วก็ต้องทิ้งสิ่งนั้นไว้ให้มันอยู่สภาวะของมัน แล้วใจจะหลุดพ้นออกมา จะแบกสิ่งนั้น จะยึดความรู้ของเรา ยึดความเห็นของเรา ยึดสิ่งทีเราทำมา สิ่งนั้นเป็นไปไม่ได้ ต้องทิ้งหมด

เริ่มต้นต้องแสวงหา แสวงหาแล้วอาศัยสิ่งนั้นเป็นเครื่องดำเนินไป สุดท้ายแล้วสิ่งนั้นต้องทำลายตัวมันเองแล้วหมดสิ้นออกไป จะคาใจอยู่ไม่ได้ สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายแปรสภาพทั้งหมด แต่แปรสภาพจากหยาบ ไปกลาง ไปละเอียด ละเอียดสุด แล้วมันถึงที่สุดแล้วมันปล่อยวางหมด ใจนั้นมันถึงที่สุดไป นี่การแสวงหา (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านี้)